

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

26 iunie 2019 *

„Trimitere preliminară – Clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii – Directiva 93/13/CEE – Procedură de executare silită a unei creanțe ipotecare – Act notarial direct executoriu – Control judiciar al clauzelor abuzive – Suspendarea executării silite – Necompetența instanței sesizate cu cererea de executare silită – Protecția consumatorilor – Principiul efectivității – Interpretare conformă”

În cauza C-407/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Višje sodišče v Mariboru (Curtea de Apel din Maribor, Slovenia), prin decizia din 6 iunie 2018, primită de Curte la 21 iunie 2018, în procedura

Aleš Kuhar,

Jožef Kuhar

împotriva

Addiko Bank d.d.,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul F. Biltgen, președinte de cameră, domnul C. G. Fernlund și doamna L. S. Rossi (raportoare), judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul sloven, de B. Jovin Hrastnik, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de M. Kocjan și de N. Ruiz García, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,
pronunță prezenta

* Limba de procedură: slovena.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnii Aleš și Jožef Kuhar, pe de o parte, și Addiko Bank d.d., instituție bancară slovenă, pe de altă parte, în legătură cu executarea silită a unei creanțe în temeiul unui contract de credit ipotecar încheiat sub forma unui act notarial direct executoriu.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 3 din Directiva 93/13 dispune:

„(1) O clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună-credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului.

(2) Se consideră întotdeauna că o clauză nu s-a negociat individual atunci când a fost redactată în prealabil, iar, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul clauzei, în special în cazul unui contract de adeziune.

[...]”
- 4 Articolul 4 din această directivă prevede:

„(1) Fără să aducă atingere articolului 7, caracterul abuziv al unei clauze contractuale se apreciază luând în considerare natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul și raportându-se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului și la toate clauzele contractului sau ale unui alt contract de care acesta depinde.

(2) Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu privește nici definirea obiectului contractului, nici caracterul adecvat al prețului sau remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil.”
- 5 Articolul 5 din directiva respectivă are următorul cuprins:

„În cazul contractelor în care toate clauzele sau o parte a acestora sunt prezentate consumatorului în scris, acestea trebuie întotdeauna redactate într-un limbaj clar și inteligibil. În cazul în care există îndoieli cu privire la sensul unei clauze, prevalează interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator. [...]”
- 6 Articolul 6 alineatul (1) din aceeași directivă prevede:

„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor [a se citi «profesionist»], în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze [a se citi «potrivit dispozițiilor sale»], în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.”

7 Conform articolului 7 alineatul (1) din Directiva 93/13:

„Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori [a se citi «profesioniști»].”

Dreptul sloven

Legea privind protecția consumatorilor

8 Articolul 23 din Zakon o varstvu potrošnikov (Legea privind protecția consumatorilor, Uradni list RS, nr. 98/04) prevede:

„Un profesionist nu poate impune consumatorilor clauze contractuale abuzive.

Clauzele contractuale menționate la alineatul precedent sunt nule.”

9 Articolul 24 primul paragraf din această lege prevede:

„Clauzele contractuale sunt considerate abuzive în cazul în care provoacă, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile contractuale ale părților, fac ca executarea contractului să fie prejudiciabilă în mod nemotivat pentru consumator, fac ca executarea contractului să difere într-o măsură considerabilă de așteptările rezonabile ale consumatorului sau contravin principiului bunei-credințe și al loialității.”

Legea privind procedurile de executare și măsurile asigurătorii

10 Articolul 9 din Zakon o izvršbi in zavarovanju (Legea privind procedurile de executare și măsurile asigurătorii, Uradni list RS, nr. 3/07) prevede:

„O decizie de primă instanță poate face obiectul apelului, cu excepția cazului în care legea prevede altfel.

O cale de atac a unui debitor împotriva unei ordonanțe de executare prin care se admite o cerere de executare este o contestație.

[...]

O decizie cu privire la contestație poate face obiectul apelului.

[...]”

11 Articolul 15 din această lege prevede:

„Dispozițiile din Zakon o pravdnem postopku [(Codul de procedură civilă, Uradni list RS, nr. 73/07)] se aplică prin analogie procedurii de executare silită și măsurilor asigurătorii, cu excepția unor dispoziții contrare ale prezentei legi sau ale unei alte legi.”

12 Articolul 17 primul și al doilea paragraf din legea respectivă prevede:

„Instanța încuviințează executarea în temeiul unui titlu executoriu.

Reprezintă titluri executorii:

1. hotărârea judecătorească executorie și tranzacția judiciară executorie;
2. actul notarial executoriu;

[...]”

- 13 Conform articolului 55 primul paragraf din aceeași lege:

„Împotriva ordonanței de executare silită se poate formula contestație pentru motive care împiedică executarea, și anume:

[...]

- 2) dacă actul în temeiul căruia a fost încuviințată executarea silită nu constituie un titlu executoriu sau un act autentic;

[...]”

- 14 Articolul 71 din Legea privind procedurile de executare și măsurile asigurătorii prevede:

„La cererea debitorului, instanța poate suspenda executarea silită, în tot sau în parte, în cazul în care debitorul demonstrează în mod plauzibil că o executare imediată i-ar produce un prejudiciu ireparabil sau greu reparabil și mai grav decât cel pe care l-ar suferi creditorul în caz de suspendare, în următoarele situații:

[...]

- 5) dacă a fost formulată o acțiune în constatarea nulității actului juridic conținut în actul notarial direct executoriu în temeiul căruia a fost încuviințată executarea silită;

[...]

Fără a aduce atingere alineatului precedent, instanța poate, la cererea debitorului, să suspende executarea silită și în alte cazuri, pentru motive legitime specifice, însă pentru maximum trei luni și doar o singură dată.

La propunerea creditorului, instanța condiționează suspendarea executării de constituirea unei garanții de către debitor, cu excepția cazului în care acest lucru aduce atingere întreținerii sale sau a membrilor familiei sale. În cazul în care debitorul nu constituie garanția în termenul stabilit de instanță, care nu poate să depășească 15 zile, cererea de suspendare este considerată retrasă.”

Codul de procedură civilă

- 15 Articolul 3 al treilea paragraf punctul 1 din Codul de procedură civilă:

„Instanța nu ține seama de niciun act de dispoziție al părților:

1. care contravine ordinii publice.”

Legea privind activitatea notarială

- 16 Articolul 4 din Zakon o notariatu (Legea privind activitatea notarială, Uradni list RS, nr. 2/07) prevede:

„Actul notarial care prevede o obligație de a da, de a face, de a nu face sau de a îngădui ceva, care poate face obiectul unei tranzacții, constituie titlu executoriu, dacă partea care se obligă își exprimă, în același act sau într-un act notarial separat, consimțământul expres cu privire la caracterul său direct executoriu și dacă creanța este exigibilă.”

- 17 Articolul 42 din această lege prevede:

„Înainte de a întocmi un act notarial, notarul trebuie să descrie părților într-un mod inteligibil conținutul, consecințele juridice ale actului juridic sau ale manifestării de voință prevăzute, trebuie să atragă atenția părților asupra riscurilor cunoscute și uzuale asociate unui astfel de act juridic sau unei astfel de manifestări de voință. De asemenea, notarul trebuie să atragă atenția părților asupra altor eventuale circumstanțe cu privire la actul juridic prevăzut, în cazul în care acestea îi sunt cunoscute [...]. El trebuie de asemenea să descurajeze părțile să utilizeze expresii neclare, neinteligibile sau ambigue și să le atragă în mod expres atenția asupra consecințelor juridice eventuale ale utilizării unor astfel de expresii. În cazul în care părțile mențin aceste expresii, el trebuie să le includă în actul notarial, dar menționând de asemenea avertismentul dat părților cu privire la acestea.”

Legea privind asistența judiciară

- 18 Articolul 8 a patra liniuță din Zakon o brezplačni pravni pomoči (Legea privind asistența judiciară) prevede:

„În sensul prezentei legi, nu se acordă asistență judiciară gratuită:

[...]

- în cazul în care solicitantul este debitor într-o procedură de executare silită inițiată în temeiul unui titlu care are forță executorie potrivit Legii privind procedurile de executare și măsurile asiguratorii, cu excepția cazului în care debitorul demonstrează în mod plauzibil existența unor motive de contestație la executare care împiedică efectuarea acesteia, în conformitate cu dispozițiile Legii privind procedurile de executare și măsurile asiguratorii.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 19 Addiko Bank și domnii Kuhar au încheiat un contract de credit ipotecar, sub forma unui act notarial direct executoriu, destinat să finanțeze cumpărarea unei locuințe (denumit în continuare „actul notarial în cauză”). Creditul era exprimat în franci elvețieni (CHF), dar domnii Kuhar trebuiau să achite ratele de rambursare în euro, la cursul de referință al Băncii Centrale Europene (BCE) din ziua plății. Rata dobânzii era raportată la rata LIBOR CHF la șase luni.
- 20 Întrucât domnii Kuhar nu și-au îndeplinit obligația de plată, Addiko Bank a formulat, în temeiul actului notarial în cauză, o cerere la Okrajno sodišče v Gornji Radgoni (Tribunalul Districtual din Gornja Radgona, Slovenia) având ca obiect încuviințarea executării silite a acestui act.
- 21 Această instanță a admis cererea de executare silită pentru suma totală de 128 765,66 euro.

- 22 În contestația formulată în fața respectivei instanțe împotriva ordonanței de admitere a executării silite, domnii Kuhar, fără să fie asistați de un avocat, au susținut că Addiko Bank nu le-a atras atenția în mod corespunzător asupra riscului de schimb valutar, ceea ce i-a determinat să încheie un contract în care unele clauze aveau caracter abuziv și în temeiul căruia aceștia trebuiau, în prezent, să ramburseze o sumă considerabil mai mare decât creditul obținut.
- 23 Okrajno sodišče v Gornji Radgoni (Tribunalul Districtual din Gornja Radgona) a respins această contestație, în special pentru motivul că în esență revenea domnilor Kuhar sarcina de a îndeplini obligația întocmai cum decurge aceasta din actul notarial în cauză și că nu prezenta importanță că Addiko Bank le-a atras sau nu atenția în mod corespunzător asupra riscului de schimb valutar.
- 24 Domnii Kuhar, în continuare fără să fie asistați de un avocat, au sesizat, prin urmare, instanța de trimitere, Višje sodišče v Mariboru (Curtea de Apel din Maribor, Slovenia), cu o acțiune având ca obiect anularea ordonanței de admitere a executării silite.
- 25 Reiese din cererea de decizie preliminară că instanța de trimitere a statuat deja, printr-o hotărâre interlocutorie, că clauza care figurează în actul notarial în cauză, care stipulează că creditul este exprimat într-o monedă străină, însă rambursarea acestuia trebuie efectuată în euro, are caracter abuziv, întrucât nu prevede nicio limitare adecvată a riscului de schimb valutar. Deși privește obiectul principal al contractului, această clauză nu ar fi fost nici clară, nici inteligibilă pentru domnii Kuhar. La modul mai general, instanța de trimitere consideră că, chiar dacă lipsa limitării riscului de schimb valutar poate afecta atât consumatorul, cât și banca, există totuși un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților la contract, fie și numai din cauza mijloacelor mult mai importante de care dispune o bancă pentru a controla un astfel de risc, în calitate de instituție financiară de dimensiune semnificativă care poate să se bazeze în acest scop pe cunoștințe de specialitate, pe date importante și pe o experiență în acest domeniu. Pe de altă parte, această instanță consideră că, prin contractarea unui credit destinat să finanțeze cumpărarea unei locuințe, un consumator rezonabil nu s-ar expune unui risc de schimb valutar nelimitat, care ar putea avea pentru el consecințe economice nefaste și de durată. Dimpotrivă, dacă acesta ar putea negocia pe picior de egalitate cu banca și dacă ar fi informat în mod corespunzător de către aceasta din urmă, un astfel de consumator nu s-ar obliga decât în cazul în care contractul de credit ar conține o limitare rezonabilă a unui asemenea risc.
- 26 Instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă revine instanței căreia îi este înaintată o cerere având ca obiect încuviințarea executării silite a unui contract de credit ipotecar, atunci când constată că acesta conține o clauză abuzivă, sarcina să interzică, eventual din oficiu, punerea în aplicare a unei asemenea clauze încă din acest stadiu al procedurii sau dacă o astfel de decizie ține de aprecierea instanței de fond, eventual sesizată de consumator în cadrul unei proceduri separate.
- 27 În această privință, instanța de trimitere subliniază mai întâi că, în conformitate cu principiul efectivității dreptului Uniunii, astfel cum a fost interpretat de jurisprudența Curții, normele procedurale naționale referitoare la autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești nu pot să facă excesiv de dificil pentru instanța sesizată cu o cerere de executare silită refuzul aplicării clauzelor abuzive. Or, în dreptul sloven, în cadrul unei proceduri de executare silită introduse pe baza unui act notarial direct executoriu, instanța competentă s-ar confrunta, cu toate acestea, cu dispoziții procedurale de această natură. Ar fi vorba în special despre dispozițiile de drept național referitoare la punerea în aplicare a principiului legalității formale și la condițiile legale de suspendare a executării silite, astfel cum sunt prevăzute de Legea privind procedurile de executare silită și măsurile asigurătorii.
- 28 Pe de o parte, în ceea ce privește principiul legalității formale, instanța de trimitere arată că, potrivit interpretării tradiționale reținute în dreptul sloven, instanța nu poate să refuze executarea silită, întrucât, în temeiul acestui principiu, controlul său se limitează la verificarea faptului că actul autentic care constată contractul de credit în privința căruia se efectuează executarea silită a fost întocmit cu respectarea cerințelor de formă prevăzute de legislația aplicabilă. Poziția adoptată de instanța sesizată

cu o cerere de executare silită întemeiată pe un act notarial, precum actul notarial în cauză, ar fi, prin urmare, din punctul de vedere al încălcării principiului efectivității, similară în esență cu cea vizată în cauza în care s-a dat Ordonanța din 14 noiembrie 2013, Banco Popular Español și Banco de Valencia (C-537/12 și C-116/13, EU:C:2013:759).

- 29 Pe de altă parte, instanța de trimitere subliniază că dreptul sloven nu prevede suspendarea procedurii de executare silită în cazul introducerii de către consumator a unei acțiuni în declararea nulității întemeiate pe existența unei clauze abuzive în contractul pe care l-a încheiat cu un profesionist. Suspendarea executării, prevăzută la articolul 71 primul și al doilea paragraf din Legea privind procedurile de executare și măsurile asigurătorii, este posibilă numai cu titlu excepțional, la cererea motivată a debitorului, în condiții foarte stricte referitoare la existența unui prejudiciu ireparabil sau greu reparabil care, potrivit jurisprudenței constante a instanțelor slovene, nu poate consta în prejudiciul care rezultă din punerea în aplicare a executării silite înseși.
- 30 Instanța de trimitere arată în continuare că, de regulă, debitorul într-o procedură de executare silită nu poate beneficia de asistență judiciară gratuită și nici nu are mijloacele necesare pentru a fi reprezentat, ceea ce îl conduce, în majoritatea cazurilor, la a nu fi asistat de un avocat în cadrul unei astfel de proceduri. Ar exista, prin urmare, un risc care nu este neglijabil ca, din necunoaștere, debitorul nici măcar să nu formuleze o cerere de suspendare a executării sau ca o astfel de cerere să fie atât de lacunară, încât să fie sortită eșecului. Posibilitățile, deja foarte limitate, de care dispune debitorul de a-și susține drepturile ar fi și mai limitate în considerarea dreptului creditorului de a solicita debitorului constituirea unei garanții. Astfel, articolul 71 al treilea paragraf din Legea privind procedurile de executare și măsurile asigurătorii ar prevedea că, în cazul în care debitorul nu constituie o astfel de garanție, cererea de suspendare a executării silite este considerată retrasă.
- 31 În sfârșit, instanța de trimitere apreciază că, pentru a se conforma principiului efectivității dreptului Uniunii, ar fi posibil ca instanțele slovene să rețină o interpretare mai puțin strictă a principiului legalității formale, menționat la punctul 28 din prezenta hotărâre, permițând instanței sesizate cu o cerere de executare silită să efectueze din oficiu o verificare a caracterului abuziv al unei clauze încă din această etapă a procedurii. Astfel, în timpul acesteia, instanța ar trebui să efectueze o constatare completă a tuturor faptelor determinante din punct de vedere juridic, inclusiv cele care nu sunt necontestate de părți. Pe de altă parte, actul notarial s-ar preta mai bine unei verificări pe fond în raport cu titlurile executorii clasice reprezentate de hotărârile judecătorești. În plus, articolul 4 din Legea privind activitatea notarială ar prevedea că debitorul trebuie să accepte în mod expres caracterul direct executoriu al titlului, ceea ce ar exclude ca dispoziții de ordine publică, precum cele în materie de protecție a consumatorilor referitoare la clauzele abuzive, să poată fi eludate prin obținerea acordului debitorului. Prin urmare, pe baza unei astfel de interpretări, instanța sesizată cu o cerere de executare silită ar fi în măsură să refuze din oficiu executarea unui act notarial, precum actul notarial în cauză, care ar fi fost acceptat de către debitor cu încălcarea unor dispoziții de ordine publică.
- 32 Cu toate acestea, în condițiile în care interpretarea strictă și restrictivă a principiului legalității formale este cea care ar prevala în prezent la majoritatea instanțelor din Slovenia, instanța de trimitere ridică problema dacă o asemenea interpretare este compatibilă cu principiul efectivității dreptului Uniunii, aplicat Directivei 93/13.
- 33 În aceste condiții, Višje sodišče v Mariboru (Curtea de Apel din Maribor) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„În considerarea principiului efectivității dreptului Uniunii, Directiva 93/13 [...] trebuie interpretată în sensul că, în cadrul unei proceduri de executare silită, instanța sesizată cu o cerere de executare este ținută din oficiu să o refuze din cauza unei clauze abuzive conținute într-un act notarial direct executoriu (titlu executoriu), în ipoteza în care sistemul procedural al unui stat membru nu îi oferă instanței o posibilitate efectivă de a întrerupe sau de a suspenda executarea silită (la cererea

debitorului sau din oficiu) până la adoptarea unei decizii definitive pe fond cu privire la caracterul abuziv al clauzei, pronunțată în cadrul unei proceduri de judecată inițiate de debitor în calitate de consumator?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 34 Cu titlu introductiv, guvernul sloven are îndoieli cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară. Acest guvern arată că instanța de trimitere consideră că îi revine sarcina de a se opune din oficiu punerii în aplicare a unor clauze ilicite cuprinse într-un act notarial, precum actul notarial în cauză, în condițiile în care dreptul procedural sloven nu permite o suspendare provizorie a executării silită. Or, până la data trimiterii preliminare, domnii Kuhar înșiși nu ar fi întrunit condițiile procedurale pentru a obține o astfel de măsură de suspendare în conformitate cu legislația națională, în lipsa introducerii de către aceștia a unei acțiuni pe fond în constatarea nulității clauzelor contractuale, motiv pentru care nici nu s-ar pune problema suspendării executării.
- 35 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, articolul 267 TFUE conferă instanțelor naționale cea mai largă posibilitate de a sesiza Curtea în măsura în care consideră că o cauză pendinte ridică probleme care impun în special interpretarea dispozițiilor de drept al Uniunii necesare în vederea soluționării litigiului dedus judecătii acestora și sunt libere să exercite această opțiune în orice moment al procedurii pe care îl consideră adecvat (a se vedea, printre altele, în acest sens Hotărârea din 5 octombrie 2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, punctul 26, și Hotărârea din 14 noiembrie 2018, Memoria și Dall’Antonia, C-342/17, EU:C:2018:906, punctul 33 și jurisprudența citată).
- 36 De asemenea, Curtea a amintit în mod repetat că întrebările adresate de instanțele naționale privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de relevanță. Prin urmare, Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unor astfel de întrebări numai dacă este evident că interpretarea solicitată a unei norme a Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 37 Curtea a statuat de asemenea că nu îi revine sarcina, în cadrul cooperării instituite la articolul 267 TFUE, de a verifica dacă decizia de trimitere a fost luată în conformitate cu normele naționale de organizare judecătorească și de procedură judiciară (a se vedea, printre altele, în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 30 și jurisprudența citată).
- 38 În speță, trebuie să se constate că argumentul invocat de guvernul sloven pentru a dovedi caracterul ipotetic al cererii de decizie preliminară adresate de instanța de trimitere sesizată cu executarea silită a unei creanțe ipotecare se întemeiază pe considerații legate de respectarea normelor de procedură din dreptul național, în special pe împrejurarea potrivit căreia debitorii din litigiul principal nu ar fi introdus, în conformitate cu dreptul sloven și până la data trimiterii preliminare, o acțiune pe fond având ca obiect constatarea nulității clauzelor contractuale cuprinse în actul notarial în cauză și pe care aceștia le consideră abuzive.
- 39 Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 35 și 37 din prezenta hotărâre, o cerere de decizie preliminară nu poate fi declarată inadmisibilă pentru motivul că ar fi fost adoptată cu încălcarea normelor naționale de organizare judecătorească și de procedură judiciară sau că ar fi survenit, eventual, într-un stadiu timpuriu al procedurii naționale.
- 40 Rezultă că cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 41 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Directiva 93/13 trebuie să fie interpretată, în lumina principiului efectivității, în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia instanța națională sesizată cu o cerere de executare silită a unui contract de credit ipotecar, încheiat între un profesionist și un consumator sub forma unui act notarial direct executoriu, nu dispune, fie la cererea consumatorului, fie din oficiu, de posibilitatea de a examina dacă clauzele cuprinse într-un asemenea act nu au un caracter abuziv în sensul acestei directive, și, pe acest temei, de a suspenda executarea silită solicitată.
- 42 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că instanța de trimitere nu solicită Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea articolelor 3-5 din Directiva 93/13, care îi permit să examineze caracterul eventual abuziv al clauzelor contractului de credit care fac obiectul actului notarial în cauză și a cărui executare silită este solicitată. Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctului 25 din prezenta hotărâre, instanța de trimitere s-a pronunțat deja, printr-o hotărâre interlocutorie, cu privire la caracterul abuziv al clauzelor din contractul menționat, ceea ce nu este de competența Curții să repună în discuție în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE.
- 43 Odată stabilită această premisă, trebuie subliniat că, potrivit articolului 6 alineatul (1) din Directiva 93/13, statele membre stabilesc că, în conformitate cu legislația internă, clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un profesionist nu creează obligații pentru consumator.
- 44 Trebuie amintit de asemenea că, ținând seama de caracterul și de importanța interesului public pe care îl constituie protecția consumatorilor, care se găsesc într-o situație de inferioritate în raport cu profesioniștii, Directiva 93/13 impune statelor membre, astfel cum reiese din articolul 7 alineatul (1) din aceasta coroborat cu al douăzeci și patru considerent al său, să prevadă mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către profesioniști (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 septembrie 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 45 Deși Curtea a stabilit deja, în mai multe privințe și ținând seama de cerințele prevăzute la articolul 6 alineatul (1) și la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13, modul în care instanța națională trebuie să asigure protecția drepturilor conferite consumatorilor de această directivă, este la fel de adevărat că, în principiu, dreptul Uniunii nu armonizează procedurile aplicabile examinării caracterului pretins abuziv al unei clauze contractuale și că, prin urmare, acestea țin de ordinea juridică internă a statelor membre (Hotărârea din 13 septembrie 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punctul 57).
- 46 Acesta este motivul pentru care, în lipsa unei armonizări a mecanismelor naționale de executare silită, modalitățile prin care acestea sunt puse în aplicare sunt reglementate de ordinea juridică internă a statelor membre în temeiul principiului autonomiei procedurale a acestora din urmă. Totuși, aceste modalități trebuie să îndeplinească dubla condiție de a nu fi mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și de a nu face imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite consumatorilor de dreptul Uniunii (principiul efectivității) (Hotărârea din 18 februarie 2016, Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 47 În ceea ce privește, pe de o parte, principiul echivalenței, care nu face obiectul cererii de decizie preliminară, trebuie subliniat, asemenea Comisiei în observațiile sale scrise, că Curtea nu dispune de niciun element de natură să dea naștere unor îndoieli în legătură cu conformitatea reglementării naționale în discuție în litigiul principal cu acest principiu.

- 48 Pe de altă parte, în ceea ce privește principiul efectivității, potrivit unei jurisprudențe constante, aspectul dacă o dispoziție națională face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizat ținând seama de locul pe care această dispoziție îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de modul în care se derulează și de particularitățile acesteia în fața diverselor instanțe naționale. Din această perspectivă, trebuie să se țină cont, după caz, de principiile care stau la baza sistemului jurisdicțional național, precum protecția dreptului la apărare, principiul securității juridice și buna desfășurare a procedurii (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 1 octombrie 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, punctul 51, și Hotărârea din 18 februarie 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punctele 43 și 44).
- 49 În lumina acestei jurisprudențe trebuie să se verifice dacă un regim procedural național precum cel în discuție în cauza principală aduce atingere efectivității protecției oferite consumatorilor de Directiva 93/13.
- 50 În această privință, în speță, din descrierea care a fost făcută de instanța de trimitere rezultă că, în dreptul sloven, regimul executării silită prezintă următoarele caracteristici:
- instanța însărcinată cu executarea silită a unui contract de credit ipotecar, încheiat sub forma unui act notarial direct executoriu, nu poate refuza respectiva executare silită din cauza prezenței, în contractul în discuție, a unei clauze abuzive, întrucât această instanță trebuie să se conformeze în mod necondiționat conținutului unui titlu executoriu, fără a putea aprecia legalitatea conținutului acestuia;
 - în principiu, suspendarea executării silită nu este posibilă, chiar cu titlu provizoriu, cu excepția ipotezei introducerii unei proceduri pe fond, inițiate de debitor, în calitate de consumator, prin care se solicită constatarea nulității unei clauze contractuale abuzive;
 - această suspendare a executării silită, până la adoptarea unei decizii definitive cu privire la fond, nu este autorizată decât cu titlu excepțional și este supusă unor condiții legale stricte referitoare la demonstrarea unui prejudiciu ireparabil sau greu reparabil, în sensul articolului 71 primul paragraf din Legea privind procedurile de executare și măsurile asigurătorii, care exclude prejudiciul legat de executarea silită însăși, ceea ce, în practică, face această suspendare aproape imposibilă;
 - creditorul are dreptul de a cere debitorului constituirea unei garanții în cazul în care acesta solicită suspendarea executării silită și
 - debitorul împotriva căruia a fost deschisă procedura de executare silită nu poate obține asistență judiciară gratuită, astfel încât trebuie să suporte el însuși cheltuielile importante de reprezentare printr-un avocat.
- 51 În observațiile sale scrise, guvernul sloven a contestat interpretarea dreptului național astfel cum a fost reținută de instanța de trimitere. Mai exact, acest guvern a susținut că, având în vedere jurisprudența recentă a Ustavno sodišče (Curtea Constituțională, Slovenia), astfel cum a fost de asemenea aplicată de multe alte instanțe naționale, în prezent trebuia atât să se interpreteze criteriul prejudiciului ireparabil sau greu reparabil, în sensul articolului 71 primul paragraf din Legea privind procedurile de executare și măsurile asigurătorii, cât și să se evalueze comparativ situația debitorului și cea a creditorului, ținând seama de asemenea de prejudiciul care ar rezulta din efectuarea executării silită.
- 52 În această privință, este suficient să se amintească faptul că, în conformitate cu o jurisprudență constantă a Curții, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, atribuțiile Curții și cele ale instanței de trimitere sunt delimitate în mod clar. Deși revine Curții sarcina de a interpreta dispozițiile dreptului Uniunii, numai instanța de trimitere are competența să interpreteze legislația națională. Prin

urmare, Curtea trebuie să se limiteze la a lua în considerare interpretarea dreptului național astfel cum a fost prezentată de instanța națională menționată (Hotărârea din 27 februarie 2019, Associação Peço a Palavra și alții, C-563/17, EU:C:2019:144, punctul 36 și jurisprudența citată).

- 53 În ceea ce privește regimul procedural al executării silite în discuție în litigiul principal, având în vedere caracteristicile regimului respectiv evidențiate de instanța de trimitere și rezumate la punctul 50 din prezenta hotărâre, trebuie să se constate că un astfel de regim este de natură să aducă atingere efectivității protecției urmărite prin Directiva 93/13.
- 54 Astfel, s-a stabilit deja că o protecție efectivă a drepturilor conferite consumatorilor de această directivă nu poate fi garantată decât cu condiția ca sistemul procedural național să permită, în cadrul procedurii ordonanței de plată sau în cel al procedurii de executare a ordonanței de plată, un control din oficiu al naturii potențial abuzive a clauzelor cuprinse în contractul în cauză (a se vedea, printre altele, Hotărârea din 18 februarie 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punctul 46, precum și Hotărârea din 13 septembrie 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punctul 44).
- 55 Desigur, astfel cum a arătat guvernul sloven, nu este exclus, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, ca, având în vedere printre altele Legea privind activitatea notarială, notarii să fie supuși la obligații de consiliere și de informare a consumatorilor, în special în cadrul unui contract de credit ipotecar, încheiat sub forma unui act autentic, de natură să asigure un control preventiv al caracterului abuziv al clauzelor unui astfel de contract și, prin urmare, să contribuie la respectarea cerințelor prevăzute la articolul 6 alineatul (1) și la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 1 octombrie 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, punctele 55, 57 și 58).
- 56 Cu toate acestea, chiar dacă ar exista un control preventiv de această natură, el nu este suficient pentru a asigura efectivitatea protecției garantate de Directiva 93/13.
- 57 Astfel, după cum a statuat Curtea la punctul 59 din Hotărârea din 1 octombrie 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637), inclusiv în cazul în care legislația națională prevede un astfel de control preventiv, mijloacele adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate de un profesionist cu consumatorii trebuie să cuprindă dispoziții care să permită să se garanteze acestora din urmă o protecție jurisdicțională efectivă, care le oferă posibilitatea de a ataca în justiție un astfel de contract, inclusiv în faza executării silite a acestuia, în condiții procedurale rezonabile, astfel încât exercitarea drepturilor lor să nu fie supusă unor condiții, în special unor termene sau unor cheltuieli, care să facă excesiv de dificilă sau imposibilă în practică exercitarea drepturilor garantate de Directiva 93/13.
- 58 Mai exact, în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, Curtea a precizat, la punctele 60 și 61 din aceasta, că, în temeiul dreptului național în discuție în această cauză, consumatorul putea, pe de o parte, să introducă o acțiune în contestarea validității contractului în cauză și, pe de altă parte, să inițieze o procedură de încetare sau de limitare a executării silite, ceea ce presupunea, în acest context, dreptul consumatorului de a solicita suspendarea executării silite a acestui contract. În plus, Curtea a dedus din elementele dosarului care i-a fost prezentat în cauza menționată că, în cadrul respectivelor proceduri, instanțele naționale puteau și trebuiau să invoce din oficiu cazurile de nulitate vădită, în funcție de elementele de probă disponibile. Aceste modalități procedurale ale căilor de atac păreau, prin urmare, sub rezerva verificării de către instanța națională, să garanteze consumatorului o protecție jurisdicțională efectivă.
- 59 În schimb, în ceea ce privește cauza principală, reiese din dosarul prezentat Curții că dreptul sloven nu oferă consumatorului nicio garanție comparabilă cu cele menționate la punctele 54, 57 și 58 din prezenta hotărâre.

- 60 Astfel, rezultă din acest dosar, în primul rând, că dreptul procedural sloven nu prevede în mod clar dreptul consumatorului de a solicita suspendarea, chiar cu titlu provizoriu, a executării silită a unui contract de credit ipotecar, pentru motivul că acesta din urmă cuprinde o clauză abuzivă. În orice caz, chiar presupunând că consumatorul ar dispune de o astfel de posibilitate, nu este mai puțin adevărat că dreptul național condiționează cererea de suspendare a executării silită de satisfacerea unor condiții procedurale foarte stricte, precum și de constituirea unei garanții la cererea creditorului. Asemenea cerințe fac aproape imposibilă în practică obținerea unei astfel de măsuri de suspendare, întrucât este probabil ca un debitor care nu își execută obligația de plată să nu dispună de resursele financiare necesare pentru a constitui garanția cerută. În al doilea rând, reiese că instanța sesizată de creditorul ipotecar cu o cerere prin care urmărea să se dispună executarea silită a creanței sale nu poate controla din oficiu caracterul eventual abuziv al clauzelor acestui contract. În sfârșit, în al treilea rând, reiese din cererea de decizie preliminară că există un risc care nu este neglijabil ca, în cadrul procedurii de executare silită, consumatorii în cauză să fie descurajați să își asigure apărarea și să își exercite pe deplin drepturile, având în vedere cheltuielile de reprezentare pe care le-ar cauza procedura în raport cu valoarea datoriei vizate și cu imposibilitatea de a solicita asistență judiciară.
- 61 Trebuie să se adauge că împrejurarea că, în temeiul dreptului procedural sloven, controlul caracterului eventual abuziv al clauzelor cuprinse într-un contract de credit ipotecar, încheiat între un profesionist și un consumator, poate fi exercitat nu de instanța sesizată cu cererea de executare silită a unui astfel de contract, ci, ulterior și dacă este cazul, numai de instanța de fond sesizată de consumator cu o acțiune în declararea nulității acestor clauze abuzive este vădit insuficientă pentru a se asigura eficiența deplină a protecției consumatorilor urmărite de Directiva 93/13.
- 62 Astfel, dată fiind imposibilitatea instanței sesizate cu cererea de executare silită de a suspenda executarea silită pentru motivul că contractul de credit ipotecar este afectat de o clauză abuzivă, este probabil ca executarea silită imobiliară a bunului ipotecat să fie terminată înaintea pronunțării deciziei instanței de fond prin care se declară, după caz, nulitatea clauzei menționate, ținând seama de caracterul abuziv al acesteia și, prin urmare, a procedurii de executare silită. În aceste condiții, chiar dacă ar fi pronunțată o astfel de decizie cu privire la fond în favoarea consumatorului în cauză, acesta nu va beneficia din acest motiv de o protecție *a posteriori*, sub forma unei reparații pecuniare, astfel încât o asemenea protecție are un caracter incomplet și insuficient, cu atât mai mult în cazul în care executarea silită imobiliară viza locuința acestui consumator și a familiei sale, care ar fi astfel pierdută în mod definitiv. O astfel de protecție *a posteriori* nu constituie, prin urmare, un mijloc nici adecvat, nici eficient pentru a preveni utilizarea unei clauze abuzive în continuare, contrar obiectivului urmărit de articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 (a se vedea în acest sens Ordonanța din 14 noiembrie 2013, Banco Popular Español și Banco de Valencia, C-537/12 și C-116/13, EU:C:2013:759, punctele 56 și 57 și jurisprudența citată).
- 63 Prin urmare, Directiva 93/13, interpretată în lumina principiului efectivității, se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care prezintă caracteristicile descrise la punctul 50 din prezenta hotărâre.
- 64 Desigur, în speță, instanța de trimitere precizează că reglementarea slovenă ar putea fi interpretată în mod conform cu dreptul Uniunii în special pentru a permite instanței sesizate cu o cerere de executare silită să aprecieze din oficiu caracterul eventual abuziv al unei clauze a unui contract de credit ipotecar, încheiat sub forma unui act notarial, și să suspende, pe acest temei, o astfel de executare silită.
- 65 În această privință, trebuie amintit că principiul interpretării conforme impune ca instanțele naționale să facă tot ce ține de competența lor, luând în considerare dreptul intern în ansamblul său și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, în vederea garantării efectivității depline a directivei în discuție și în vederea identificării unei soluții conforme cu finalitatea urmărită de aceasta (Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, punctul 59 și jurisprudența citată).

- 66 Astfel cum a statuat și Curtea, cerința unei astfel de interpretări conforme include, printre altele, obligația instanțelor naționale, de a modifica, dacă este cazul, o jurisprudență consacrată dacă aceasta se întemeiază pe o interpretare a dreptului național incompatibilă cu obiectivele unei directive. Prin urmare, o instanță națională nu poate considera în mod valabil că se găsește în imposibilitatea de a interpreta o dispoziție națională în conformitate cu dreptul Uniunii pentru simplul motiv că această dispoziție a fost interpretată, în mod constant, într-un sens care nu este compatibil cu dreptul menționat (a se vedea, printre altele, Hotărârea din 19 aprilie 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, punctele 33 și 34, precum și Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, punctul 60).
- 67 Având în vedere împrejurarea menționată la punctul 64 din prezenta hotărâre, revine instanței de trimitere sarcina de a examina dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal poate efectiv să facă obiectul unei interpretări conforme cu Directiva 93/13 și, în caz afirmativ, de a deduce de aici consecințele juridice.
- 68 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că Directiva 93/13 trebuie interpretată, în lumina principiului efectivității, în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia instanța națională sesizată cu o cerere de executare silită a unui contract de credit ipotecar, încheiat între un profesionist și un consumator sub forma unui act notarial direct executoriu, nu dispune, fie la cererea consumatorului, fie din oficiu, de posibilitatea de a examina dacă clauzele cuprinse într-un astfel de act nu au un caracter abuziv în sensul acestei directive, și, pe acest temei, de a suspenda executarea silită solicitată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 69 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie interpretată, în lumina principiului efectivității, în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia instanța națională sesizată cu o cerere de executare silită a unui contract de credit ipotecar, încheiat între un profesionist și un consumator sub forma unui act notarial direct executoriu, nu dispune, fie la cererea consumatorului, fie din oficiu, de posibilitatea de a examina dacă clauzele cuprinse într-un astfel de act nu au un caracter abuziv în sensul acestei directive, și, pe acest temei, de a suspenda executarea silită solicitată.

Semnături